

Usûl Birikiminin Değeri Üzerine ...

Modern dönem tarihe, kültürel, coğrafi, fikrî çeşitlik ve zenginliğin sona erdirilmeye çalışıldığı, buna karşı direnen her türlü gelenekel algının ve duruşun da yok edilmeye çalışıldığı bir süreç olarak geçecektir. Geçmişinden mîras aldığı şekli ile kendi dünyasını yaşamak ve geleceğini inşâ etmekle meşgul kadîm geleneğin mirasçısı kişi ve toplumlar, son iki yüz yılda maruz bırakıldığı çok yönlü Batı kaynaklı istilâ ile keyfiyetini yine öteki medeniyet mensuplarının belirlediği şeylere inanmaya ve yapmaya zorlandılar.

Mîrâsını, geçmişi yıkmadan geleceği inşâ fikri esaslı olarak değerlendiren mikro ve makro anlayışlar, zaman zaman aralarında ihtilâflar yaşansa da, birbirini ile insicamlı ve yapıcı, sürdürücü bir tarzda ilim, irfan ve ahlâk cihetiyle toplumsal mesuliyetini ifa etmekte idi. Bu sayede, toplumun inanış ve kabullerine ters uygulamalar zamanla kolektif şuur/icmâ karşısında etkisini kaybediyor, şâz uygulama ve fikirler olarak tarihteki yerini alıyordu.

Mihengini Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet-i Seniyye'nin oluşturduğu bu yaşayış ve düşünüş süreci, varlığa hakîki değerini vermiş, 'birikimi ve nesli' tahrip etmeden fitrat ve meşrep zenginliğine uygun biçimde fikir ve yaşayış zenginliğinin gelişmesine zemin teşkil etmiştir. Bu zenginlik, nassa dayalı düşünce biçiminden irfan ve tefekkürü dayalı düşünce biçimlerine kadar her türlü algıyı kucaklayan bir mahiyet arz etmiştir. Sağlıklı içtimai düzeni kurmuş bu anlayış ve yaşayış, öteki/gayr-i müslim diye nitelenen kesimlere bile huzurlu toplumun mutlu mensubu olma duygusunu yaşatmıştır.

Hadis ilimleri nokta-i nazarından düşünüldüğünde de, bütün çeşitlilik ve zenginlik, düşünce çizgileri biçiminde usûle ve furûa dair literatür içinde varlığını sürdürmüş, ve meşrep ve fitrat farklılıkları bu usûl geleneği içinde kendisini temsil eden bir geçmiş bulma imkânını bulabilmiştir. Durum böyle iken, modern dönemin top yekûn İslâm kadîm mîrâsına yönelik saldırıları neticesinde, hadis metin ve usûl birikiminin değersizliği ve ilgilenmeye lâayık görülmeyişi şeklindeki anlayış, maalesef, akademik ve ilmî çevreleri, her türlü fikin usûl geleneğinden uzaklaştırmıştır.

Bugün için yapılması gereken, öteki medeniyetlerin yerel ve diğer medeniyet mensuplarına dayattığı sahte hakikatleri sükûnetle karşılayıp, mensup

olunan medeniyetimizdeki karşılığını ‘içerden ve inşâî’ bir gözle tespit sürecine yeniden dönmektir. *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)* böyle bir anlayışla, her medeniyetin kendi havzası içerisinde, kendini bulma ve geçmişten geleceğe doğru akma sürecine katkı sağlamak üzere her türlü düşünce ve anlayışın plâtfomu olmaya devam edecektir.

Kadim mîrâsın metin birikiminin, usûl algısından tamamen uzak kalarak, içerisinden dayatmacı tavrı destekleyici unsurlarını bulma düşüncesiyle, seçmeci ve parçacı bir anlayışla çarçur edilmesine son verilmediği takdirde, yeni yetişen akademi ve ilim çevreleri, ötekine ihtiyaç bırakmayacak derecede birikimine yabancılaşacak ve çok daha fazla medeniyet tahribine sebep olacaktır.

Bu bağlamda, bu sayımızda *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)* olarak hadis usûlünün keşfine yönelik bir içerikle karşınıza çıkıyoruz. Yayımladığımız çalışmalarda, düşünsel farklılıkları bir zenginlik olarak gördüğümüzü, ancak farklı bakışlara yönelik tenkitlere de dergimiz bünyesinde yer vereceğimizi ifade etmek istiyoruz.

Akademik ve ilmî ilgilerimizin, özellikle gençler eliyle, usûle dair konulara teksif edilmesi düşüncemizi tekrar vurguladıktan sonra, *Hadis Tetkikleri Dergisi*’nin bu sayısında, makaleler bölümünde ilk olarak; Hanefî mezhebinin hadis birikimine önemli katkılar sağlayan mezhebin en önemli iki kurucusunun usûle dair yaklaşımlarını ortaya koyan bir tetkîke, ikinci olarak; İslâmî ilimlerin her alanında büyük katkıları bulunan bir âlimin temel hadis ıstılahlarına bakışına dair bir araştırmaya, üçüncü olarak Hanefî mezhebinin hadis şerhçiliğinin zirvesi olan bir âlimin hadise dair yaklaşımını ortaya koyan bir çalışmaya, dördüncü olarak da fıkıh ve hadis usûlü bağlamında inkitâ‘ kavramına dair bir araştırmaya yer verdik.

Hadis Tetkikleri Dergisi’nin bu sayısında *Kütüb-i sitte* imamlarının hadis kabul şartlarına dair bir çeviriye ve ayrıca, Safer ayının uğursuzluğu iddialarına dair bir tetkike de sayfalarımızı açtık. Öte yandan, üç adet kısa kitap tanıtımı yanında Sûriye’nin meşhur fıkıh, tefsir ve hadis âlimlerinden Vehbe ez-Zuhaylî’nin irtihâline dair bir vefeyât yazısı ile geleneksel hâle gelmiş X. Hadis İcâzet Merâsimi hakkında bir tanıtıma ve hadis sahasında yayımlanmış kitap ve tezlerin adlarına yer verdik. İlgililerin bu listeden hareketle güncel hadis çalışmalarını kolay bir şekilde takibi mümkün hâle gelecektir.

Gelecek sayılarımızla, daha heyecanlı ve daha bilinçli biçimde, pek çoğu *HTD* ekibinin elinde ve sayfalarında yetişmiş genç araştırmacılarımızın sesi ve kalemi olmaya devam edeceğiz. Bir sonraki sayımızda görüşmek dileğiyle...

Saygılarımızla...

İbrahim HATİBOĞLU